

TELEGRAMA FUJU ROMANU.

Telegraful este Duminecă și Joi, la fiecare săptămână cu adausul foisiorei. — Prenumeratiunile se fac în Sabin la expediția sa, prește la 3. r. poste cu bani gata prin seriori francate, adresate către expediția. Pretul prenumerării pentru Sabin este pre anu 7 fl. v. a. și pre o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 28.

ANULU XXIV.

Sabiu 315 Aprilie 1876.

Din cauza serbatorilor Invierii Domnului nrului viitoriu va apărea împreună cu „Foisiore” la Duminecă Tomei în 11 Aprilie.

Sabiu in 4 Aprilie v. 1876.

Sferimarea fundului regiului e rubrica constantă în foia din locu „Tageblatt” care reprezintă pareri și durerile conservativilor săși. Aceasta e glasul tangitorului alu densilor, care înse de astă-dată resună în pustia; fiinduca proiectul pentru reorganizarea fundului regiului, după cum o preveduseram astă de mai nainte — nu numai ca să a acceptat, în contră tuturor incondiționatelor opoziționali ale deputaților săși, în ambele camere legiu-tore, ci a primitu, după scirile sosite din Pestă, și sanctiunea pré inalta si astfelui a deve nitu lege. — Mai are deci numai a se aduce în deplinire.

Deputații săși, cu o mica excepție se luptă că leii în contră acceptării acestui proiect. Spre acestu scopu, pusera totulu in miscare. Vediindu ca nu iubescu cu pretensiunile din punct de vedere de dreptu; apelara la cavalerismul națiunii magiare. Si nefindu nici astă de folosu, încercara cu rugări si în fine chiaru cu amenintări si imputări după cum le pote produce numai disperație.

Inse ce le-au folositu tōte acestea? absolutu nimica. De cum-va inse sasii nu au intentatul prin tōte acestea, altă decât — după cum s'au esprimat mai de multe ori — luptă pâna in minutulu din urma si sustinerea pretensiunilor de astă-dată neacceptate, pentru tempuri mai favorabile; atunci trebuie sa marturisim ca si-au ajunsu scopulu.

Scopulu loru acestă inse, dela inceputu eră gresit; si astfelui urmarirea lui, nu le pote servi de ce-va deosebita onore.

Pentru ce deosebita onore, ce patriotismu pote a se insusí aceluia, carele se luptă pentru unu ce separatisticu, pentru altu apasatoriu si contrariu atâtă sistemului nostru actualu de administratiune, cătu si in genere tuturor sistemelor moderne de guvernare si administratiie?

Nu majoritatea deputaților, ce au votatul prelungă proiectul respectivu, i-a invinsu pre deputații săși; ci spiritul tempului modernu, care nu mai pote suferi feudalismele evului mediu. Si sasii si-au perduțu cauza loru, nu pentru nu aru fi aparăto cu destula fortă; ci pentru nu eră de sustenutu si aperat; pentru nu se puté prezenta corpului legiuitoriu si lumei într-o forma cătu de cătu acceptabile si corespondiente formelor de administratiune si guvernare usitate astadi.

Bine, ca sasii se încercă in feliu si modu a caracterisă pretensiile loru, că unu feliu de autonomia privilegiata cătu se pote de nevinovata. Lumea inse a sciatu si scie, ca ce jace sub spuză astă la parere stinsa. Ea scie ca pre cătu e de o parte favorabile autonomia municipale sasăscă — elementului germanu; pre atâtă e nefavorabile ma chiaru apasatorie pentru celelalte elemente negermane. Si ca sasii au sciatu si sciu folosi, si-si folosescu cătu de bine nedreptatea astă a legei spre binele loru si reulu

altru. Si astă trebuia odata se incete! Dar' autonomiei pretinse de sasi i lipsi si fundamentul realu, teritoriul separatu de ceea-lalta Ungaria neprivelegiata. Si astădă cam are sensu autonomia pentru teritorie; nu, inse pentru persoane, caste său chiaru naționalităti, că subiecte ale dreptului de statu.

Déca suntu si au fostu sasii autonomisti, atunci pentru ce nu au apărăto si ei autonomia Transilvaniei, că unu teritoriu de sine separatu? Pentru ce au jertfito astă cu atâtă usurătate si nu au facutu causa comuna cu români, cari s'au luptat atâtă pentru ea?

Au dora nu eră Transilvania totu atâtă patria sasiloru că si a românilor. — Si ore nu se cuvenia mai bine că sa se lupte si sasii pentru patria comuna, decât pentru singură rasa imprăștiata in lungulu si latulu Transilvaniei printre români si unguri?

Dar' sasiloru putinu li-a pasatul de Transilvania; ei au cugetatul numai la Sachsenlandulu loru. Ei nu au doritu autonomia comuna tuturor dividilor lasati de Dieu sa locuiescă pre acestu teritoriu; ci privilegiu pentru castă loru si spre apesarea celor-lalți.

Afara de aceea ei nu au facutu causa comuna cu români; fiindu ca ei au speculatul totudină la predominire asupră acestoră. Si astfelui se intielege ca urmarindu interesul deosebit, au trebuitu chiaru sa lucre in contră intereselor românilor.

Si astfelui au si lucratu. Ei au facutu si din uniu specula; fără inse se cugete ca se potu si inselă in speculă loru, după cum o dovedescă astă presentulu.

Sasii au acceptat uniu Transilvaniei cu Ungaria pre lângă condițiea ca Sachsenlandulu loru si tōte privilegiile, bune, rele, in privința autenticității se remâna intacte. Se intielege ca déca urmă astă, ce le mai trebuiu loru independentă Transilvaniei; căci intre murii Sachsenlandului si sub scutul privilegiilor avé mai multa autonomia si independenția, decât a avutu Transilvania întrăga căndu-va.

La un'a inse nu a cugetatul sasii, si astfelui s'au inselatu. Si anume nu au cugetatul la aceea, ca magiarii esoperandu odata, cu orice pretiu uniu si deschidiendu-si astfelui căla spre centralizare, nu voru stă in locu in mijlocul operei incepute, ci voru caută in urma se o duca la deplinire.

Si astă se urmăridă acum. Privilegii sasesci cadu jertfa, operei aceleia, pre carea sasii insisi, cu tota prudența si circumpectiunea loru au ajutat-o in nascere. Ei au voitutu sa fia si cu ocasiunea indeplinirei uniu nei prudenti si circumpecti si sa castige si de aci pentru sine. Inse s'au pacalit, si de aci potu sa recunoscă, ca-i gata cu circumpectiunea loru si ca a sositu tempulu de a conlucra cu atâtă mai vertosu in deplina sinceritate cu cele-lalte națiuni de aceeași sorte, din patria, cu cătu s'au pututu convinge, ca nici consangenii loru din marea Germania, nu facu de locu casus belli, din cestiunea stergerii privilegiilor loru.

Sasii inse nutrescu pâna in diu'a de adi, o ura si o antipathia nespusa in contră românilor; după cum au

dovedit o si o dovedescu chiaru si adi cu orice ocazie ce li se da. — Ei „stăpâni” pâna bine de curendu, nu potu ave simpathia cu fostii loru „servi”, fie ajunsi acești la orice gradu de cultura; căci românu totu „block” remane, fie in opiniu după plugulu lui, fie absolutu de tōte facultățile scientifice. — Sasulu in astă privinția e multu mai aristocratice de cătu ungurul; de-si politeti-a i inascuta, lu face sa-si ascunda de multe ori simțiemintele cele adevărate. — Urmarea din acăstă e ca nici românu, celu putinu de aci înainte, numai pote iubi preste firea iubirei, si apoi, firesce, ca trebue se traga care incatrau.

Caderea privilegiilor pote fi bunu lăcū pentru băluță acăstă. Si aru fi bine, cându sasii vediendu-se in fine si ei omeni, că toti omenii, si cetățieni asemenea celor-alalti, sa se mai lase de speculele si interesele particolare si sa se ocupe cu atâtă mai vertosu si ei de cele comune; cu cătu usioru se pote ca aceste din urma sa se pericliteze de totu si sa fie odata tardia rivnă si incercarea de a le sustine in comunu si cu sinceitate.

Bine ca legea nouă despre organizarea fundului regiului, inca nu darina de totu privilegiile si prerogativele sasesci. Si ca si sub durata ei, sasii pâna ce voru fi uneltele potestatei maiori si pâna ce acăstă va avea lipsa de ei — totu voru mai puté trage folose speciali din mancitatea legei, si îndeosebi voru mai puté midilocii mânarea legei astfelui cum le va veni dloru mai bine la socotela.

Inse ei nu trebue se uite de lectiunea ce au primit o chiru acumă; nu trebue sa uite ca tōte cele patente si fiindu trecătoare, pote veni tempulu, cându chiaru si tōte urmele de prerogative si predominire a loru se trăca la altii si se fie apoi atâtă pentru noi, cătu si pentru densii apasători.

Viitorul principatelor dela Dunare.*)

(Din „Grenzboten,” anul 1857 — alu doilea patrariu de anu.)

In cele următoare vomu aretă, ca modulu, cum intielegem noi acăstă mare intrebare europenă, relativ la unirea Moldoviei cu Muntenia, e in interesul principatelor insesi, in interesul unei rezolviri viitorice a complicatiunilor orientali si inainte de tōte in interesul Prusiei si al Germaniei. Cine conlucra la rezolvarea acestei cestiuni in ore care modu activu, acela va consideră mai intăiu binele tōtorilor insesi, după aceea viitorul imperiului, la care apartinu si astadi inca, in fine interesul statului propriu. Si adeca astă ca punctul de vedere din urma are sa fia normativu pentru statul Turciei. Multiamire deplina ya află statul (Turciei) numai atunci, déca consideratiunea cătra avantajulu propriu i permite se aléga si ce e mai avantajosu pentru principate si se prepare in modu corespondientu in acelasi tempu si o dispozitie despre viitorul Turciei. Barbatulu de statu alu Prusiei are libertatea de a impreună tōstrelle interesele. Credem ca nu e de lipsa sa observămu, ca aici intielegem politica prusescă astă cum aru trebui sa fia.

Moldavi si Valachi, dominându

trocelealte părți ale Transilvaniei si pentru pro vinele din Monarchia pre una anu 8 fl. iera, pr o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru prime, si tier strene pre anu 12 1/2 anu 6 fl.

Inseratele se plătesc pentru întărița ora cu 7 cr. si r. si r. pentru a două ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetare cu 3 1/4 cr. v. a.

partea nordica a Dunării de josu si, dela cessionile ce le a facut Russi' a incocă, si gurile Dunării, au la olalta patru milioane locuitori, unu popor mestecat din coloniele Daciei vechi cu fragmentele risipite ale numeroselor poporă, cari după caderea imperiului romanu locuia tiér' a dela Dunarea de josu. Acestu popor si-a conservat limba provincială vechia, care printre straformare deosebita s'a amestecat cu multe cuvinte cumanice, slavice si turcesci, si prelungă limba in forma, portu si moravuri atâtă reminiscinție de vieti' a antica, incătu elu intre popoare europene miste, de limba romanica, se apropi mai tare de vieti' a acăstă, firesce numai de vieti' a selbătăca, semi-barbara a unei confinari.

Necucerit de Pórtă prin arme, ci unu popor protegiat de densa tractate, români si-au pastrat prelungă religiunea grecă si o administratiune autonoma. Din tempurile cele mai vechi s'a demoralisat politicesc prin unu guvernă reu si cumplit, ier' in seculii din urma prin economia selbătăca a boierilor si hospodarilor, si că poporul arata tōta slabiciunea si inertă a unui neamu fără reminiscințe mari, fără dezvoltare autonoma, fără semtiu de sine. Depravatiunea orientale i-a atinsu de multe ori si o legislatura rea si o aplicare si mai rea a legilor a stricat multu datinile si semtiul de dreptu. Si asiā ei trecu la vecini de celu mai slabu neamu in Europă. De siguru ca slabiciunea si depressiunea poporului nu e mai mare, decum fū pre la capitolu seculului trecutu in Poloni'a. Si la români se iau exemplele cele mai triste de depravatiune, lasitate, coruptibilitate din cetăti si din clasă privilegiilor. Din contra vitalitatea fizica a poporului e neobicinuit mare, copiii numerosi si sanatosi ai românilor au escitat inca de multu ingrijire sasiloru din Transilvania.

In fine lipsa de instinctu spre munca intr'o tiéra fără fertila, bă in mare parte abundanta, si la unu popor care ce e dreptu nu e servu, dura care de multe sute de ani a fostu supusu volniciei boierilor si invasorilor străini, ne pune astă putinu in mirare, in cătu ne aru su-prinde contrariu.

Legislatură si administratiunea cea rea, medioclele cele ticaloase de comunicatiune, starea de josu a agriculturii la poporului tōteren, aparțința murdară si misera a oraselor provinciali, tōte aceste au in principate cu deosebire unu temeu care e adencu semtiu si asupră carui se plângătate odata cu patima: nesigurantă si schimbările autorităților celor mai inalte, a hospodarilor si a favoritilor loru. Oficialul fără conscientia asta intre factiunile, cari se certă pentru domnia, in desă schimbare a despătitorilor prea multă ocazie de a-si căstiga protectori si a scăpa de responsabilitate. Ori ce administratiunea energica se zedarnicesc prin o astfelui de nesigurantă. Edificiile publice se derima, drumurile nu se diregu, prestelele de poduri trecu carale si putrediesc in drumu, inainte de a se constru podul. Tōte lucrarea sistematice si cu planu, care abia in tempu mai indelungat pote sa aiba rezultate, reformarea legislativei, radicarea statului tōterenilor, organizatiunea scolelor poporali, se face imposibila. Déca

* A se vedea nr. 27: „O programă veche.”

are vre o tiéra, apoi principatele au lipsa de unu regimentu (guvern) monarhicu solidu, care tiene frênele mai strensu si e dispensatu de consideratiile si cochetările cu agentii politici straini si cu necapabili membri ai divanului. Si numai putienă lipsa au ele de incetarea radicale a amestecurilor factiose in dreptu, administratiune si politia, cari se provoca prin consulatele straine si prin dreptulu loru de protectiune si scutu, unu isvoru acest'a, din care pururea curgu certe, abateri de legi, volnicii si partialitati.

Cumca unu capu supremu ereditaru, crestinu, e prim'a conditiune de prosperare in amendoue principatele, e recunoscute preste totu chiaru in tările aceste insesi si chiaru si aceia, cari din angustime provinciale seu din interesu strainu se opunu unirei, concedu o astfelui de necesitate pentru principatulu loru. Dar' cumca unu regimentu independentu, ereditariu, se poate executa numai prin unirea acestor dôuse tieri mici sub unu suveranu din vita de principi straina, nu e de lipsa sa li demustrâmu acestor tieri, pentru calorul se puné pâna acum pâna si hospodarii nu din familii boieresci, ci dintre grecii favoriti ai Pórtei.

Negresitu unu statu român, cu o natiune slaba, stricata, nu togm'a de patru milioane, nu va poté fi o putere centrale tare, care poate se mantinea intre Austri'a si Russi'a o politica intr'adeveru independenta. Semtiu belicu, disciplina si inteligintia numai cu greu si inceput se potu crea si chiaru si cea mai potentiată desvoltare a puterilor natuinali nu aru puté oferî nice unu scutu contr'a vecinilor mari si poftitorii de cuceriri. Dara statulu celu nou totusi nu aru fi nice vasalu fâra resistinta alu influintie rusesci seu austriace, pentru ca si celelalte poteri mari se potu intinde usioru pâna la elu cu flotele si armatele loru, si elu aru poté spera unu atare spriginiu. De-o camdata (statulu celu nou) aru crea in principate insesi o stare care in comparatiune cu presente s'ară puté numi fericta, pentru ca pâna acum tiér'a era in tempulu celu mai linistit u arena de lupta a spionilor si agentilor straini si in intervale scurte se intrerupea domni'a instituita cu bani straini prin tirani'a armatelor straini. Unu regentu civilisatu aru dâ si influintielor straini forme civilisate, dejâ acest'a aru fi unu daru forte pretiosu. Elu, fâra scutul Angliei seu alu Franciei, seu alu ambelor de odata — si unui prusani i e permis sa esprime aici sperantia, ca si statulu seu va reveni in positiunea se ofera atare scutu — va inclina probabilmente cându spre interesul rusescu, cându spre celu austriacu. Sub scutulu acel'a inse tiér'a va esî din relatiunile de evulu mediu, comerciul la Dunare va desface currendu resursele cele mari naturali, voru incurge capitale straine si cultur'a europena va prinde radecini tari. Se poate adauge la calculu si aceea, ca unu regentu deosebitu tare si harnicu poate sa faca din situatiunea sea mai multu si ca togm'a acolo i se ofere unei ambitiuni puternice unu terenu largu.

De are unu atare statu român, care se administreaza nu de unu principiu rusescu si nici de unul austriacu, vitalitatea de a se conserva durabilu că natiune de sine in furtunele viitorului oriental, acest'a nice se poate afirmă acum cu siguritate nice se poate nega. Dara e in interesulu supremu alu unui poporu aservit, că sa i se dé acestui'a o positiune politica si prin acest'a posibilitatea de a se aventă, pentru sine iususi si in folosul seu propriu, la o civilisatiune europeana.

Mai de dorit u ni e o astfelui de desvoltare, cându ne cugetâmu la impartirea ereditatii celei mari turcesci, care va fi óre-cându necesaria. Nici

un'a dintre cele patru puteri: Anglia, Francia, Austria si Russie, cari se intindu pâna la teritoriul turcescu prin fruntariele seu flotele loru, nu poate permite celei-lalte o parte considerabila din acea (ereditate), fără de a pretinde pentru sine o cuota corespundetore. Strataerea terenului turcescu europen in se in patru părți de prada, nu are de locu atât valoare pentru politic'a Franciei seu a Angliei cătu pentru vecinii Pórtei mai putienă cultivati si de aceea si mai lacomi pe tieri. Si Prussia, Sardinia, Svedia nu potu sa privescă decât cu o ingrigire forte serioasa la o atare sporire a celor patru puteri mari si ele trebue sa faca totu ce li e prin putintia, seu pentru a impiedecă acest'a seu pentru a obtine si pentru sine o sporire corespundetoria a teritoriului. Despre indreptatirea loru la o astfelui de pretensiune incapăză putienă indoiela, incătu disoluarea Turciei amerintia cart'a Europei cu un'a din cele mai generali si grandioze schimbări. O astfelui de schimbare radicale nu e cu putintia fără turburări mari, ba trebue sa ne temem, ca ea va fi resultatul unei lupte sangeriose de popore. Eredii cei mai de aproape ai Pórtei suntu inarmati pentru acest'a. Acost'a perspectiva e scob'a cea mai tare, ce tiene laolalta alianta francesa-englesa, pentru acest'a se grăbesce Russie, a construitu unu drumu de feru pe stepele ei, totu spectativ'a acest'a a datu ansa Austriei, sa duca cu o iutiela neobicinuita blandetele si impacarea in Itali'a si Ungari'a. Si Sardinia, aliatulu naturalu alu Prussia, a luat cu planu si pricepera partid'a sea, spre a castigă, că companionu linistit si credinciosu, la unu astfelui de casu pre Itali'a, numai cei din Prussia se pare ca suntu de opiniunea, ca Turcia e tare indepartata de noi.

(Va urmă)

Proiectu

de regulamentu pentru scolele poporale si normale
gr. or. din archidiocesa (elaborat in urm'a concluziei sinodului archidiocesan din 16 Aprilie 1875.)

Nr. 55.)

(Urmare.)

Capu 15.

Planulu de invetiamentu in privint'a obiectelor indicate in capitululu precedentu.

§ 86. Religiunea. Religiunea este celu mai importantu obiectu de invetiamentu in scolele poporale; scopulu ei este de a forma inim'a, de a inaltia simtiulu humanu alu tinerimei si de a o intari in morală. Spre a se ajunge acestu scopu sublimu, religiunea nu trebuie nici decum propusa in modu sistematicu, silindu-se elevii a memorisá capitulo din istoria biblica si dogme din catechismu, pre care ei nu le intielegu. Din contra, religiunea trebuie a se propune in modu intuitivu, spre a nu prezenta elevilor nici o dificultate, care aru putea sa-i umple de disgustu fatia de unu obiectu atât de importantu.

Anulu I.

Rugaciuni. Cele mai corespundetore rugaciuni pentru anulu acest'a aru fi: "Ingeru, ingerelul meu", "Dómine, nóptea a trecutu", "Dómenetune-a iajutatu", "Diua, Dómine, s'asferisit" si Tatalu — nostru.

Instruire intuitiva. Cunoștința de Ddieu din lucrurile naturei, incepandu dela parinti si aratandu cum existintia copiilor depinde dela densii.

Istoria biblica. Sa se istorisea in limbagiulu copiilor si cătu se poate mai pre scurtu urmatorele schitie: Creatiunea lumii. — Omenei cei dintâi. — Paradisulu. — Intâia porunca. — Neascultarea si pedepsa. — Cainu si Avelu. — Diluviu. — Noe si fiii sei. — Avramu.

Nascerea lui Christosu. — Pastorii si Magii dela resarit. — Pruncu lui Iisusu. — Unele cantecu de stea asupra nascerei lui Christosu.

Anulu II.

Rugaciuni. Repetirea celor din anulu I si pre cătu se poate, explicarea loru. Mai departe: Pentru rugaciunile, "Preasanta Treime", "Imperatceresu", si "Sante Ddieu".

Instruirea intuitiva. Cunoștința de Dumnedieu din lucrurile naturei mai pre largu.

Istoria biblica. Repetindu-se cele din anulu precedentu si adaugandu-se si alte schitie, materialul pre anulu alu II va fi urmatorei: Creatiunea lumii. — Omenei cei dintâi. — Paradisulu. — Intâia porunca. — Neascultarea si pedepsa. — Cainu si Avelu. — Diluviu. — Noe si fiii sei. — Avramu si fiului seu Isacu. — Isacu si feciorii sei. — Iacobu si fiii sei. — Iosifu cu frati sei. — Trecerea israelitenilor in Egiptu. — Cum au petrecutu israelitenii in Egiptu si cum au fostu scapati prin Moise. — Trecerea israelitenilor prin pustia si ajungerea in Canaanu sub conducerea lui Iisusu Navi. — Preotul Zacharia. — Nascerea lui Ioanu botezatorulu. — Mari'a feciora, că mam'a lui Christosu. — Bunavestire — nascerea lui Christosu — Pastorii. — Ducearea in biserică. — Magii dela resarit. — Irodu si fug'a la Egiptu. — Iisusu că pruncu de 12 ani. — Missiunea lui Ioanu. — Botezulu lui Iisusu dela Ioanu. — Nunt'a dela Cana. — Pescuitulu celu bogatu. — Inviera fuiului Nainu. — Inviera ficei lui Iairu. — Furtuna. — Amintire scurta despre patimile, mórtea si inviera lui Chis.

Anulu III.

Rugaciuni. Pre lângă cele din anulu precedentu se voru mai adauge: "Sculândume din somnu", "Din patu si din somnu mai ridicat", "Fâra de veste judecatorulu va veni", "Din somnu sculându-me multiemesctie dómne."

Istoria biblica. Pre lângă cele din anulu precedentu se voru mai adauge: Turnulu Babilonului. — Avramu si Lotu. — Sodom'a si Gomor'a. — Israelitenii in pustia. — Decalogulu pre muntele Sinai. — Mórtea lui Moisi. — Lupt'a israelitenilor cu cananienii si asediarea in Canaanu.

Israelitenii sub judecatori si imperati. — Proroci: Elia, Eliseiu, Ion'a, Ieremi'a, Iesechiilu si Daniilu. Iisusu cu pruncii. — Minunile din Caper-naum. — Vindecarea ologului. — Cei 10 leprosi. — Orbulu din nascere. — Schimbarea la fatia. — Samarinéulu induratu. — Fiiulu celu perduto. — Bogatulu si seraculu Lazaru. — Inviera lui Lazaru. — Intrarea lui Iisusu in Ierusalim. — Banulu veduvei. — Prorocii lui Iisusu despre derimarea Ierusalimului. — Cin'a cea de taina. — Iisusu in gradina si prinderea lui.

Istori'a patimilor. — Mórtea, ingroparea si inviera. — Aretarea lui Iisusu in lume dupa inviere. — Inaltarea. Alegerea Apostolului Mati'a (aici sa se amintescă si despre form'a de alegere, despre drepturile creștinilor de astazi, dupa cele cuprinse in Stat. organ.) — Pogorirea spiritului săntu. — Din vieti'a Apostolilor. — Primul martir Stefanu. — Pavelu si intorcerea lui la creștinatate.

Instruirea intuitiva. In-tuitiuni morale pre bas'a materialului din istoria biblica.

Anulu IV.

Testamentul nou. Latirea creștinismului prin apostoli si unele epistole de ale loru.

Catechismulu. Partea I si II dupa catechismulu micu, si anume pre bas'a istoriei biblice.

Anulu V.

Repetirea celor luate in anulu precedentu din catechismu si continuare cu partea a III ierasi din catechismulu micu.

Meditatiuni religiose de esegetica:

Explicarea unor Evangelii de cuprinsu eticu: familiarisarea elevilor cu cele mai insemnate puncte din ritulu bisericei noastre ortod. resaritene.

Anulu VI.

Momente din istoria bisericesca cu deosebita privire la istoria bisericei noastre nationali si anume: 1.) Apostolii si barbatii apostolesci.

2.) Persecutiunile si suferintele creștinismului pre tempulu desvoltarei sele primitive. (Martirii).

Desvoltarea creștinismului intre coloniile lui Traianu.

4.) Crestinismul se ridica la religiune de statu prin Constantin cel mare.

5.) Desbinarea bisericei creștine in apusena si resaritena;

6.) Biserica nostra româna ortod. resaritena fatia de asupririle din partea bisericei rom. cat. si a celei reformate. (Metropol. Sava).

7.) Desbinarea bisericei romane ort. res. in două confesiuni pre tempulu metropolitulu Atanasius.

8.) Caderea bisericei române ortod. resar. sub hierarchia Carolitiului si trist'a ei stare pâna la restaurarea metropoliei prin arhiepiscopulu Andrei.

9.) Constitutiunea bisericei române ort. resar. si Stat. organicu.

Nota. Cântările bisericesci se voru exercită in toti anii amesuratul gradului de desvoltare alu copiilor. Cântările bisericesci constau din responsurile de sub sf'ta Liturgia. Assiōnele si Irmōsele dela sarbatorile imperatesci.

§ 87. Limba materna. In orice institutu de crescere si de invetiamentu limb'a materna constituie băsa instructiunei, căci ea este mijlocul pentru castigarea tuturor cunoștiinelor atât in scola, cătu si afara de scola. Dreptu acea pre invetiarea ei trebuie pusa cea mai mare ponderositate. Principalul scopu alu invetiarei limbei matrone este, de a pune pre ori-ce omu in stare de a-si poate impartasi altorui omeni cugetările sele fia prin graiu fia in scrisu, dara in modu cătu se poate mai chiaru si mai corectu. Spre invetiarea limbei matrone se potu folosi că desvoltatorul mai toté celelalte obiecte de invetiamentu. E dara de neaperata trebuința, că limb'a materna sa se predea elevilor intr'unu modu că acel'a, care se inlesnescă cătu mai multu invetiarea ei.

Anulu I.

a) Esercitie intuitive.

Esercitiele intuitive pentru anulu I se impartu in 5 cercuri:

Cercul I. Scola in genere si scopulu ei:

Primirea in scola si familiarisarea. — Invietitoriu, scolaru si conscolariu cu privire la disciplina. — Sal'a de scola si obiectele dintr'ens'a. Numirea acestor obiecte; descrierea loru, dupa locu, forma, colore si dupa părțile loru constitutive. Asemanarea si deosebirea. Folosulu.

Cercul II. Cas'a parintesca in generalu si scopulu ei.

Obiectele din launtru casei si cele de prin pregiurulu ei. Familia si membrii ei. Datorintele membrilor familiei intre sine. Obiectele singuratici din casa dupa locu, materia, colore, forma si dupa părțile constitutive. Asemanarea si deosebirea. Folosulu. Alte zidiri laterali si intrebuințarea loru.

Cercul III. Corpulu omenescu.

Părțile principale: capu, bratii, trunchiu, picioare. Functiunile acestor părți. Părțile părților principale: ochi, urechi, nasu, gura etc. Functiunile loru. Trebuințele corpului omenescu: nutrimentu, imbracaminte, locuinta, somnu, miscare etc. Reguli sanitare: curatenia, cumpetulu etc.

Cercul IV. Din lucrurile naturei. — Cateva animale mai cunoscute. — Descrierea loru. — Folosulu.

— Câteva plante mai cunoscute: pomi, cereali, legume, etc. — Pre cătu se pote descrierea loru. — Folosulu. —

Cerculu 5. Loculu nascerei. — Satulu séu orasiulu. — Edificiile cele mai însemnate ale satului séu orasiului. — Scopulu acelora. — Numirea stradelor mai cunoscute si a tuturor locurilor mai de însemnatate.

Nota: Aceste intuițiuni se voru lăua în trăsuri cătu se pote mai generali si intr'unu modu cătu mai acordat gradului de inteligenția elevilor. Invetitoriu va purta de grige, că elevii se accentue bine cuvintele, să se exprime in propositiuni scurte si corecte: căci tocmai prin aceste exercitie intuitive are a se pune temeliu si pentru deprinderile gramaticale. Spre a intarî memoria elevilor si spre a le forma simtiul moralu, invetitoriu le va spune din cându in cându si căte o istorioură de cuprinsu moralu, darea lesne de intileusu.

b) Scriptologie.

Paralelu cu aceste exercitie intuitive se voru lăua si pregaritile limbistice si scripturistice si anume:

I. Preparatiuni limbistice.

a) Desfăcerea propositiunilor in vorbe, a vorbelor in silabe, si a silabelor in sunete.

b) Deosebirea si cunoșcerea vocalelor si a consonantelor; combinarea loru ierasică in silabe, a silabelor in cuvinte, a cuvintelor in propositiuni.

c) Pronuntiarea tuturor vocalelor si consonantelor singurative si cunoșcerea loru. Combinarea vocalor cu tōte consonantele.

II. Preparatiuni scripturistice.

a) Orientarea: tienut'a corpului la scrisu, atât la masa, cătu si la tabela, positur'a mānei, apucarea condeiului, a cretei, a stilului si asiedarea harfiei.

b) Formarea diferitelor linii, din cari au sa se compuna literile; combinarea acestor'a intru formarea alfabetului.

c) Cartea de cetire.

Dupa ce elevii se voru fi pregătitu de ajunsu prin aceste deprinderi limbistice si scripturistice, voru incepe cu scrierea si cetirea pre bas'a primei carti de cetire.

Anul II.

a) Esercitie intuitive.

Cerculu 1.

Scol'a. —

I. Intuitiune reala

1. Numirea corecta si dupa ordine a obiectelor din scol'a si de prin pregiurulu scoliei in forme nedeterminate si determinate.

2. Intrebuintiare a celor obiecte.

3. Descrierea loru dupa materia, forma, marime, colore si dupa părtele constitutive, intrebuintiare a celor părți.

4. Asemenea si deosebirea.

II. Intuitiune morală:

1. Scolari, conscolari, invetitoriu. 2. Purtarea unui bunu scolariu in scola, acasa si in biserică.

Cerculu 2.

Cas'a parintesca.

I. Intuitiune reala.

Esteriorul unei case:

1. Numirea corecta si dupa ordine a părților este ale casei, in forma nedeterminate si determinate.

2. Descrierea părților este ale casei dupa materia, forma, marime; părtele constitutive si intrebuintare loru.

Interiorul unei case:

1. Numirea corecta si dupa ordine a părților principali din interiorul casei: ambitu, celaru, trepte, camere, incaperi, cuina etc.; asemenea se voru numi si obiectele din trensele. La numirea acestor'a se va observa ordinea dela mai simplu la mai complicatu, dela mai micu si mai usioru la mai mare si mai greu, dela ce este mai necesariu la mai putinu

necesariu, dela mobile folositore la articuli de lucru etc.

2. Descrierea loru dupa materia, forma, marime, colore, positura; si intrebuintare.

Alte cladiri economice (siura, siropu, grajdul ect.)

1. Părțile din launtru si de dinfașa ale acestor'u cladiri; descrierea loru dupa materia, ofrma, marime si dupa părtele constitutive. Intrebuintare loru.

Diferitele unele economice

Numirea si intrebuintare loru.

Asemenea si deosebirea.

II. Intuitiune morală:

Locutorii casei, famili'a, servitorii.

1. Tata, mama, adeca parintii. Ocupatiunile parintilor si misiunea loru fatia de copii, căror'a le procura: locuinta, nutrimentu, imbracaminte, educatiune, cărti etc.

Datorintiele copiilor cātră parinti: iubire, supunere, ascultare.

2. Frati, surori, adeca fratini.

Datorintiele fratilor intre sine.

3. Servitoriu, servitore; chiamarea servitorilor; datorintiele cātră servitorii.

Cerculu 3.

Corpulu omenscu.

I. Intuitiune reala.

Părtele principale ale corpului omenscu.

1. Numirea corecta a principalilor părți ce constituiesc trupul omului in forma nedeterminata si determinata.

2. Descrierea părților principale ale corpului omenscu, si functiunile loru. —

Numirea părților din părtele principale.

3. Cele cinci sensuri ale omului.

4. Trebuintele corpului omenscu: locuinta, nutrimentu, imbracaminte, aeru, somnu, miscare etc.

II. Intuitiune morală.

Regule sanitare séu de higiena: curatienia, cumpetu, activitate, barbata, sculare de diminetă etc.

Cerculu 4. Natur'a (animalele si plantele).

I. Intuitiune reala: Animale.

1. Numirea corecta a celor mai însemnate animale domestice, selbatice si de apa.

2. Descrierea acestor'u animale cu privire la părtele constitutive ale corpului, cu privire la forma, marime si colore, la modulu de vietiuire si la folosulu loru. Asemenea si deosebirea.

Plante.

1. Grădin'a. Numirea corecta a obiectelor din gradina in forma nedeterminata si determinata.

2. Numirea corecta a unor plante din gradina, descrierea loru cu privire la părtele principale: radacina, trunchiu, corona. Folosulu. Asemenea si deosebirea.

3. Campulu si padurea. Numirea unor plante mai cunoscute de pe campu si din padure. Descrierea. Intrebuintarea.

II. Intuitiune morală:

1. Sa nu maltratamu animalele. 2. Sa nu stricāmu nimicu in gradina, pre campu si in padure.

Cerculu 5. Loculu nascerei (satulu séu orasiulu).

1. Casele. Numirea corecta a celor mai însemnate edificii din loculu natalu.

2. Descrierea edificiilor mai însemnate, precum biserică, scola etc. dupa materia, forma, marime, pozitie. Folosulu loru. Asemenea si deosebirea.

3. Stradele si piatile (tergurile), numirea si descrierea loru, mai alesu dupa pozitie si marime.

III. Intuitiune morală:

1. Locutorii satului séu ai orașului in societate.

2. Datorintiele loru reciproce.

3. Purtarea frumoasa in biserică in scola si pre afara.

b) Cetirea si scrierea.

La incepulum acestui anu se va

face o repetire esacta si cu deame-runtulu asupra celor petrecute din scriptologia. In urm'a acestei repetiri cetirea si scrierea se voru tracta apoi ca obiecte de sine statatoare, in ore deosebite.

1. Cetirea. In anulu acesta pre langa cetirea mecanica, elevii se voru familiarisă si cu cetirea logica, dupa cătu o va permite gradul loru de desvoltare intelectuala.

La cetirea mecanica sa se pōrte de grige, că ea se fia fluenta si cu pronunciatiune corecta, observandu-se interpunctiunea si a devenit a accentuare Invetitoriu la cetirea mecanica că si la cea logica va ceti insusi mai intăiu bucat'a alăsa pentru elevi.

La cetirea logica se va portă de grige, că elevii se intelégă cele cete-tite familiarisandu-se si cu intelesebul cuvintelor mai grele, atât in prosa, cătu si in versuri. Spre deprivare si fortificarea memoriei li se va dă elevilor se invetie de rostu bucăti mai mici in versuri séu in prosa, totu-déun'a de cuprinsu moralu.

2. Scrierea. Scrierea se va urmă că si in anulu precedentu, mai intăiu pre tablitie, apoi pre harthia, dara in modu mai ingrijit, cu privire la caligrafia.

Invetitoriu si in anulu acesta va lăua alfabetulu, mai intăiu celu micu apoi celu mare, observandu afinitatea literilor. Va scrie cuvinte singurative si propozițiuni in modu caligraficu. In acesti doi ani se recomenda cu totu deadinsulu metodulu scrierii dupa tactu.

c) Deprinderi gramaticale, ortografice si stilistice.

Dupa ce voru fi cāstigatu elevii ore-si care desteritate in vorbire, cetire si scriere, si dupa ce voru fi inceputu a intielege ceea ce cetește; invetitoriu i va familiarisă cu noțiuni mai usioare din gramatica, precum sunt cele urmatore: propositiunea simpla. — Subiectu, predicatu. Singularu, pluralu. — Substantivu, adjecitivu si verbu in genere.

La scrierea propositiunilor, fia dictate de invetitoriu, fia formate de elevi, se voru observa si deprivare unele regule mai usioare de ortografie si de stilu.

Anul III.

a) Esercitie intuitive.

Cerculu I. Scol'a.

Repetirea celor cuprinse in acestu cercu din anulu precedentu, cu acelu adausu, că materialulu pertracatu sa se mai largescă si sa se pricizeze mai bine.

Cerculu 2. Cas'a parintesca.

Asemenea se va purcede si la acestu cercu.

Cerculu 3. Corpulu omenscu.

Repetirea celor din anulu precedentu cuprinse in acestu cercu, cu acelu adausu insa, că sa se descrie acum si părtele părților principali, in modu cătu se poate mai chiaru si mai precisu.

Cerculu 4. Natur'a.

Animalele si plantele. Descrierea si clasarea loru, dupa cartea de lectura. Se va insist cu deosebire asupra modului de reproductive, vietuire si intretinere alu felurilor.

Notiuni generale despre minerale.

Cerculu 5. Satulu séu orasiulu.

Repetirea celor din anulu precedentu. Cătra acele se mai adauga: orientarea dupa cele 4 puncte cardinale — Descrierea stradelor din comuna; pozitie loru intre sine si directiunea. — Edilitatea publica; regularea stradelor, a terasamentelor. Obiectele cele mai importante si mai interesante de pre strade si din piatice publice. — Icón'a satului séu a orasiului trasata in puncte topografice generali pre tabela. Astfelui de icone trebuie sa se facut si despre scola, biserică, casa parintesca etc.

Impregurimea satului séu hotarului, din tōte punctele de vedere. — Satele vecine si tienutulu intregu. — Locuitorii tienutului; deosebitele loru ocupatiuni; descrierea acestor' ocupatiuni.

b) Cetirea si scrierea.

1. Cetirea. In anulu acesta cetirea se va urmă că si in anulu precedentu, adeca cea mecanica paralelu cu cea logica, observându-se mai alesu interpunktionea si drépt'a accentuare. Invetitoriu va deprivare pre elevi a reproduce cu propriile loru cuvinte intregul cuprinsu logicu alu unei bucati de cetire. Memorarea unor poesiore si istoriore morali.

2. Scrierea. Repetirea celor din anulu trecutu, adeca: alfabetulu micu si mare in modu mai caligraficu. Deprinderi libere in scrierea unor propositiuni (sentintie, macsimi), in copiarea unor istoriore mai scurte din carte de lectura. —

c) Deprinderi gramaticale, ortografice si stilistice.

Propositiunea simpla; părtele constitutive: subiectul si predicatul. — Cunoscerea substantivelor dupa genu si numeru; declinarea substantivelor. Notiuni despre adjecitivu, că atributivu si predicativu. Declinarea adjecitivului.

Pronumele. Cunoscerea verbului si conjugarea lui in temporile principale. Verbele auxiliare si conjugarea loru.

In legatura cu aceste deprinderi gramaticale se voru aduce si deprivaderile ortografice si stilistice. Elevii se tienuti a copia esactu si cu grija cele ce au decopiatu pre tabela séu pre tablitie. Ei voru responde in scrisu la unele intrebări simple; voru decopia trumosu din memoria unele bucati invetiate de rostu. Se voru deprivare a introduce mici modificari in temporile verbului, in persone si alte raporturi gramaticale; se imiteze mici descrieri si istorisiri din carte de cetire. In fine sa fia pusi in positiune de a pute reproduce in scrisu totu ce-au invetiatu cu stricta observare a ortografiei. Deprinderi stilistice la finea fia-cārui cercu de intuitiune.

(Va urmă)

Sciri politice.

Din Vien'a se telegrafiza si acum despre lungi siedintie ministeriale in privinti'a afacerilor diferențiali intre Ungaria si Austria. Raportele suntu de asta data mai chiare, inse nici acum nu suntu decatul pline de sperantie: ca o intielegere totu se va face si in privinti'a bancii națiunale, a vamei si a altor cestiuni financiale.

De pre cāmpulu insurectiunei se spune ca pasirea cea energica a bosniacilor cu puteri mai numeroase că pâna acum, a influintiatu asupra Erzegovinei. Luptele suntu in ambe tierile la ordinea dilei si totu in defavora turilor. Cu tōte aceste consulului rusesc dela Ragusa Wessellitzky, carele pasiesce că mandatariulu insurgentilor, va face inca ultimele incercari de pacificare.

Computulu si Bilantiulu bancei de asecuratiune „Transilvania“.

Venituri.

Fondu de premii din anul 1874	24,260 68
Daune pendente	3,036 63
Premii dupa detragerea stornurilor	141,113 88
Tacse	3,585 76
Interese etc.	1,300 79
Fondu de profitu din anii 1873/4	1,136 33

Computulu incheiatu al Sectiunei I.

174,434 07

Esiri.

Daune solvite	69,019 80
Daune pendente	2,560 —
Premii de reassurantia	15,227 74
Provisiuni	25,123 71
Salarie, Spese, Tiparituri etc.	31,131 90
Amortisare din valoarea mobilielor	434 73
" spesele de intemeiere	781 13
Amortisari diverse	131 17
Perdere la cursul efectelor	500 43
Interese dupa obligatiunile la fondul de intemeiere	3,603 43
Fondul de premii pro 1876	25,920 02

Computulu incheiatu al Sectiunei II.

124,447 28

Esiri.

Capitaluri de asecuratiune solvite	24,796 34
Premii de reassurare	2,224 95
Provisiune de acuizare	296 97
Amortisare din provisiunea capitalisata	2,689 —
Provisiune de incassare	2,985 97
Salarie, Spese, Timbre, etc.	1,542 40
Politie rescumperate	7,554 77
Premii rennapoiate	1,024 10
Amortisare din valoarea mobilielor	96 72
" spesele de intemeiere	193 53
Perdere la la cursul efectelor	781 14
Onorarie medicale	1,501 32
Interese dupa fondul de intemeiere	1,293 39
Fondul de premii pro 1876	3,603 42
Transportulu premieloru pro 1876	70,115 23
Profitu pro 1875	6,480 76

Bilantiulu in 31 Decembre 1875.

124,447 28

Passive.

Fondul de intemeiere	300,000 —
" premii alu sectiunei I	25,920 02
Reserva pentru daune pendente	2,560 —
Fondul de premii alu sectiunei II	70,115 23
Transportulu premieloru Sectiunei II	6,480 76
Creditori diversi	14,038 52
Pretensiunea tontineloru	2,909 36
Interese neridicate	3,188 04
Dividende pre 1874 neridicate	42 28
Fonduri de profitu Sect. II 1872 si 1874 rezerve	254 42
" garantia Sectiunea I si II	572 67
Profitu Sect. II pro 1875	253 24

Active.

426,334 54

Obligatiuni needate	127,900 —
Rate restante dupa obligatiunile edate	51,630 —
fl. 10,000 oblig. rurale bucovinene a fl. 84,50	8,450 —
" 27,000 prioritati ale drumurilor ferate trans-	
silv. a 69,50	18,765 —
" 5,000 actiuni ale drumului feratu trans. a 114 —	2,850 —
" 13,000 oblig. rurale transilvane a 80,25	10,512 75
" 6,900 lose ale fondului pentru regularea Dunai-	
rei a 107 —	7,383 —
" 3,000 actiuni ale drum. feratu nordicu a 181 —	5,430 —
" 6,000 inscrise ipot. a instit. foncear. in Sabiuu	
a 92,50.	5,550 —
Portofoliu de cambii	58,940 75
Imprumuturi pe efecte	8,382 02
" politie	3,245 19
Pretensiuni la agenturi	7,655 46
Debitori diversi	26,419 32
Mobilii, table de agenti, tablitiie etc.	44,258 74
Spese de intemeiere	7,063 88
Provisiuni de acuizare capitalisate	29,683 70
Onorarie medicali capitalisate	53,763 77
Cass'a	5,079 —
	2,322 71
	426,334 54

Bedeuș m. p.

presedintele consil. administrativ.

Comparandu-se Computele si Bilantiulu presentu cu registrele respective, s'au afilatu in consonantia.

Sabiuu in 23 Martiu 1876.

Iosef Schuster m. p.

G. Mike m. p.

Burs'a de Vien'a.

Din 3/15 Aprilie 1876

Metalicele 5%	65 50
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	69 —
Imprumutulu de statu din 1860	108 75
Actiuni de banca	862 —
Actiuni de creditu	138 —
London	119 50
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	73 —
" " " Temisiorene	73 —
" " " Ardelenesci	70 75
" " " Croato-slavone	82 —
Argintu	103 70
Galbinu	5 69
Napoleonu d'auru (poli)	9 54½

Nr. 1186/1876.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de medicu scaunale aici, cu care este impreunat salariul anuale de 300 fl. v. aust. din ajutum salariale, se scrie prin acésta pâna la cea mai de aproape organizare municipale concursu.

Competentii au a-si asterne ce-

rilelor bine instruite pâna la 26 Aprilie a. c. la subscrisulu oficialulu scaunale. Doctorii de medicina vor ave preferintia.

Oficiolatulu scaunale,
Mercurea in 9 Aprilie 1876.
(L. S.) Macelariu
(2-3) (L. S.) Trónca.

Ad Nr. 33—1876.

Concursu.

Devenindu vacanta parochia gr. or. de a 3-a clasa din Nadasti'a superiéra cu filia Hesdasch in protopresbiteratulu tractului Hatiegu, se scrie prin acésta concursu, cu terminulu pâna la 25 Aprilie st. v. a. c.

Emolumentele suntu:

- Pamentu aratoriu 4 jugere;
- dela 155 fumuri câte un'a feria de vinu;
- totu dela atâtea fumuri câte un'a di de lucru;

d) stolele indatinate dela funcțiunile preotiescii.

Doritorii de a ocupă acésta parochia au a-si asterne concursele loru conformu "statutului organicu" la subscrisulu, pâna la terminulu susu amintitui.

Hatiegu in 19 Martie 1876.
In contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu Ratiu,
(2-3) protopr.

E dictu.

Iustin'a Ilie ne-orustica din Magerasiu, in districtulu Brasiovului, carea de doi ani a parasitul pre barbatulu ei Nicolau Necul'a, fără a se putea eruă ubicatiunea ei; — prin acésta se citează a se prezenta înaintea subsemnatului scaunu protopopescu in terminu de unu anu si o di, caci la din contra procesulu divertialu intentatu asupr'a-i se va pertractă si decide si in absentia ei.

Brasiovu in 13 Februarie 1876.

Scaunulu protopopescu gr. or.

alu II alu Brasiovului.

Iounu Petricu

(1-3) protopresbit.

Subscrisulu are onore a aduce cu tota reverint'a la cunoștința inaltei Nobilimi, c. r. militari si pl. t. publicu, ca la 9 Aprilie a. c. va deschide, cu devis'a eftinu si bunu, locul lui seu arangiatu de nou si cătu se pote de bine assortatu de

Caffe si Conditoria

in strad'a Cisnadiei Nr. 31.

Fiindu subscrisulu in pusetiune de a duce in deplinire totu felul de comandari in acestu g en re in modulu celu mai gustiosu, se va silf totodata a castigă cătu mai curendu inaltulu patrocinu si deplin'a multiamire a onoratilor sei musterii; deci se róga de numerósa si binevoitóre frequentia,

Cu tota stim'a
Bertoldu Frentz.
2-3